

Určitě si přečtete

Signály z regionu

Hubený, Jaroslav: *Brandýs jakoby. Čtení o Brandýse nad Orlicí. Oftis, Ústí nad Orlicí 2014, 352 s. Hradecký, Tomáš: Poválečné Děčínsko 1945–1948. Druhé rozšířené vydání. Oftis, Ústí nad Orlicí 2013, 276 s. Dušek Radim, Hofman Michal: Živnostensko-průmyslová a hospodářská výstava v Chocni 1914. Oftis, Ústí nad Orlicí 2014, 184 s. Bába, Milan: Literární toulky po Svitavsku. Oftis, Ústí nad Orlicí 2014, 312 s.*

Vydavatelé regionální literatury jsou osoby hodné obdivu. Ten, kdo chce udržet tempo se zběsilým rytmem vývoje „velkého“ písemnictví, bude jistě jejich činnost vnímat sotva periferním viděním. Tahle literatura ovšem zachycuje alespoň část svědectví účastníků vzdalujících se dějů a dává prostor i místním odborníkům. Nejvíce ji vítají knihovny, které po léta vytvářejí fond regionálních publikací jako základ pro systematické povědomí o místě a zdroj energie lokálních patriotů. Představme si alespoň čtyři novinky z kulturně významného regionu. V prologu velkoryse pojatého „čtení o Brandýse nad Orlicí“, *Brandýs jakoby*, autor prozrazuje, že jeho město dovede být plné mámení i paradoxů. Ať již jde o lázeňskou minulost a vodoléčebný ústav, kdy od května do září tu až šedesáti osobám najednou „tělo polévali studenou vodou, běhalo se naboso v orosené trávě, pacienti

šlapali vodu v rybníčku, a dokonce je napařovali ve speciálních skříních“, nebo o rušný železniční koridor. Stopy zde zanechali čeští bratři a Jan Amos Komenský i Mejla Hlavsa a PPU, když sem jezdili zkoušet Pašijové hry velikonoční. Teď tu vyrábějí pro kamiony, řídicí jednotky vlaků i třeba pro jezdce závodu Paříž–Dakar speciální odpružená sedadla a je to velmi úspěšná firma. Kniha napsaná živým jazykem se čte na jedno posezení. Skvělé! Publikace *Poválečné Děčínsko 1945–1948* zkoumá historicky dynamické období, v němž se na dlouhá desetiletí rozhodovalo o budoucí podobě republiky. Precizně je představena už národnostní situace ve městech Děčín a Podmokly, jež pak vyústila v politickou krizi třicátých let minulého století. Dozvíme se podrobnosti o poválečných volbách i zdejších souvislostech převratu v únoru 1948. Poválečné Děčínsko se logicky stalo „novou zemí“, s jinými obyvateli, prostorem, kde se prováděly „politické experimenty jako nové osídlení nebo odsun Němců“. Pozornost je věnována rozvoji českého školství, citlivé problematice církevních institucí i bezpečnostní politice. Za zmínku stojí i omezující pravidla z doby odsunu, stanovující mimo jiné, že Němci „nesměli nosit klobouk, dívat se v neděli z okna a německým ženám bylo na čtyři roky zakázáno mít děti“. Toho, kdo zná předchozí zrůd-

nou explikaci norimberských zákonů, to sice nepřekvapí, ovšem zásada oko za oko vytvořila po staletém soužití Čechů a Němců dosud ne zcela překonané bariéry. Děčín je dalším příkladem citlivé minulosti, z níž existují spíše než národní již jen kontinentální východiska. Publikace *Živnostensko-průmyslová a hospodářská výstava v Chocni 1914* ukazuje na příkladu menšího města, jak se po Jubilejní výstavě v Praze rozšiřovalo české sebevědomí po celém území. Krajské výstavy si kladly za cíl představovat světu vzdělanost a způsobilost na poli práce, přispět k oživení místních živností a přesahovat významem hranice regionu. Sledujeme zevrubný popis všech etap přípravy včetně cenových kalkulací a výběrových řízení. Mnohé by mohlo být inspirací současným městům. Kéž bychom část perfekcionismu mocnářství více revitalizovali ve svých genech! Ovšem, mrazivé finále vnesla do posledních dní této výstavy mobilizace a vznik velké války. Z odstavců líčících nastalý chaos vystává najednou náhlý konec éry, až dotud zdánlivě konejšené ornamentem. Na doplnění výběru ještě kniha čtvrtá. Dvacet let shromažďoval autor materiály pro *Literární toulky po Svitavsku*. Výsledkem je poutavý průvodce, vybízející k zastavením v Litomyšli, Poličce, ve Svitavách a okolí zmíněných měst. Kniha má podobu vkusného bedekru, obsahujícího mapky a množství vyobrazení dobových i současných. ■

píše Jiří Chum

